

A Nemzetközi Műtrágyázási Szövetség 60 éves tevékenysége (Centre International des Engrais Chimiques - CIEC)

A közlemény szerzője, aki jelenleg is a szervezet főtitkárhelyettese, több évtizede vesz részt a Nemzetközi Műtrágyázási Szövetség tevékenységében, megismerkedvén annak egész történetével az alábbiakban kíván képet adni e fontos nemzetközi szervezetről, munkájáról, eredményeiről. A feladat nem könnyű, mert különösen az első időkből viszonylag kevés eredeti anyag áll rendelkezésre, továbbá a már megjelent adatok esetenként nem egyeznek az eredeti forrásanyagokkal (Bulletin du Centre International des Engrais Chimiques).

Fentiek ellenére - a fellelhető források, valamint 30 éves tevékenység és egyéni tapasztalat birtokában - annak reményében készült el az anyag, hogy az segítséget adhat mindazoknak, akik a szervezet tevékenységének fellendítésén dolgoznak.

A cikk egy általános képet igyekszik adni a CIEC több mint félévszázados történetéről a X. Világkongresszusig (Nicosia, 1990). Az összeállítás nem részletezi a X. Világkongresszus utáni eseményeket, a Nemzetközi Műtrágyázási Szövetség további munkájára irányuló szervezeti és tudományos kezdeményezéseket, melyek - bár biztatóak - még túl frissek ahhoz, hogy a dolgozatban értékelhetők legyenek.

A mezőgazdaság mindenkori feladata az, hogy az emberiség élelmiszer-ellátását biztosítsa és az ipart mezőgazdasági nyersanyaggal ellássa. Az agrárszakemberek már a század elején felismerték,

hogy a hagyományos módszerekkel termelt élelmiszerek az egyre növekvő lakosság szükségleteinek kielégítésére már nem elegendőek. Szükség van olyan módszerek és eljárások kidolgozására és alkalmazására, amelyekkel a növényi és állati eredetű élelmiszerek mennyisége jelentősen növekedhet. Többek között ezt a célt szolgálta a növények tápelemekkel történő ellátása, trágyázása. Az agrárterületen dolgozó szakemberek tudták, hogy a mezőgazdasági növények termésével kivont tápelemmennyiséget pótolni kell és ennek pótlása már nem oldható meg csupán a rendelkezésre álló szerves trágya felhasználásával. Lényegében ennek tudható be, hogy az Agrárszakemberek Nemzetközi Szövetsége (CITA, Confederation Internationale des Ingenieurs et Techniciens de l'Agriculture) főtitkára, F. ANGELINI (Olaszország) kezdeményezésére 60 évvel ezelőtt Rómában létrehozták a "Nemzetközi Műtrágyázási Szövetséget (CIEC - Centre International des Engrais Chimiques). A Szövetség első elnöke a CITA akkori elnöke, E. FEISST (Svájc), míg főtitkára F. ANGELINI lett. Ők hosszú ideig töltötték be e tisztségeket és a szervezet tevékenységének meghatározó egyéniségeivé váltak. Az I. Nemzetközi Konferencia 1932-ben Rómában, a II. Berlinben 1933-ban, a III. Nemzetközi Konferencia 1934-ben Bernben került megrendezésre, ahol már 29 ország küldöttei vettek részt.

A Szövetség helyesen mutatott rá, hogy a műtrágyákkal foglalkozó szakemberek, tudományos dolgozók, gyártók

és felhasználók egy szervezetbe történő tömörítésével lehetőség nyílik szoros kapcsolatok kiépítésére. E kapcsolatok alapján alkalom adódik a műtrágya-előállítás és alkalmazással összefüggő tudományos eredmények megismertetésére, megvitatására, majd a koordinálásra.

A konferenciák kiadványai gazdag dokumentációi az ipari és mezőgazdasági szakemberek közötti tudományos és műszaki együttműködésnek. Számos vitatott kérdést világítottak meg, hozzájárulva a műtrágyagyártáshoz és a műtrágyák elterjesztéséhez az egész világon.

A CIEC székhelye Róma volt, az elnökség és a főtákaróság Zürichben működött.

A Nemzetközi Műtrágyázási Szövetség 1938 októberében Rómában tartotta I. Világkongresszusát. A CIEC Tudományos Bizottsága által kidolgozott mintegy 20 kérdéscsoportra a különböző területeken dolgozó legismertebb szakemberek kíséreltek meg választ adni.

A római I. Műtrágyázási Világkongresszus az előző nemzetközi konferenciákhoz képest szélesebb síkon foglalkozott a növénytermesztés racionalizálásával, a műtrágyagyártás és -felhasználás különböző kérdéseivel, továbbá mindazon törekvésekkel, amelyek az élelmiszerellátás és a -fogyasztás kiegyensúlyozott viszonyának létrehozására irányultak.

A II. Világháború után a CIEC újjászervezése ugyancsak F. ANGELINI nevéhez fűződik. 1949-ben Zürichben tartottak tudományos rendezvénnyel összekötött konferenciát.

A CIEC II. Világkongresszusát 1951 októberében rendezték meg Rómában. A kongresszus foglalkozott a műtrágyagyártás problémáival, a -felhasználás módszereivel. Az előadók részletesen beszámoltak a műtrágyák termésnövelő

szerepéről és rámutattak a talaj mikroorganizmjeire, az emberek és állatok egészségére kifejtett hatására is.

A II. és III. Kongresszus közötti időszakban öt közgyűlést (General Assembly) hívtak össze. Az I. Közgyűlést 1952-ben Bad-Kreuznachban, a II. 1953-ban Darmstadtban, a III. 1954-ben Rómában, a IV. 1955-ben Zürichben, míg az V. Közgyűlést 1956-ban Belgrádban tartották. A közgyűlések általában szervezési kérdésekkel, aktuális tudományos problémák megvitatásával foglalkoztak. Értékelték a szervezet aktivitását és más szervezetekkel kiépített kapcsolatát, továbbá részletesen megvitaták a soron következő kongresszus tematikáját.

A III. Világkongresszust és a VI. Közgyűlést 1957 szeptemberében Heidelbergben tartották. A Kongresszus meggyőzően igazolta, hogy a CIEC fontos szerepet tölt be a világ mezőgazdaságának fejlesztésében, a tudományos eredmények megismertetésében és a tapasztalatok kicserélése területén.

A VII. Közgyűlésre 1960-ban Lisszabonban került sor. A rendezvény mind a tudományos program, mind a részvétel tekintetében sikeres volt; Európa különböző országaiból mintegy százan vettek részt. A bevezető előadások Portugália és Spanyolország mezőgazdaságában elért eredményekkel és a felhasznált műtrágya-mennyiségekkel kapcsolatban nyújtottak értékes információkat. Foglalkoztak a N- és P-műtrágyák hatásával, az európai országok műtrágyafelhasználásával. A bevezető előadásokhoz csatlakozó hozzászólások a legújabb kutatási eredményekről számoltak be. A közgyűlés véglegesítette a soron következő kongresszus programját.

1961 májusában Opatijában került megrendezésre a IV. Világkongresszus,

amelyen 26 országból 287 küldött vett részt. Különösen figyelemre méltó, hogy a Kongresszuson nagy számban vettek részt szocialista országbeli szakemberek is és lehetőségük nyílt bekapcsolódni a szervezet munkájába. Hazánkat öttagú delegáció képviselte. Ekkor kezdődött e cikk szerzőjének részvétele a szervezet tevékenységében. A Kongresszus tematikáját hat bevezető előadás körvonalazta, amelyekhez csatlakozva 74 korreferátum hangzott el. "A jugoszláv talajok termékenysége és a műtrágyafelhasználás" című bevezető előadás után a műtrágyagyártás és -felhasználás, valamint a műtrágyahatások legújabb eredményeivel ismerkedhettek meg a résztvevők. Tájékozódhattak az összetett műtrágyák felhasználásával kapcsolatos kutatásokról, az öntözés és a műtrágyázás közötti kölcsönhatásokról. A kongresszuson elhangzott előadások rámutattak az izotóptechnika alkalmazásának előnyeire az agrokémiai-trágyázási kutatásokban.

A szervezet VIII. Közgyűlését 1962-ben Porticiben rendezte meg, 21 ország 198 küldötte részvételével. A résztvevők rövid áttekintést kaptak Olaszország mezőgazdaságának helyzetéről, a műtrágyagyártásról és -felhasználásról. Megismerkedhettek a szerves- és műtrágyák hatásával összefüggő francia kutatási eredményekkel. Szovjet ill. amerikai előadók részletes információt szolgáltattak a folyékony műtrágyák gyártásáról, kitérve a szállításukra, tárolásukra, és ismertették felhasználásuk előnyeit és hátrányait is.

Az V. Világkongresszust 1964-ben Zürichben tartották, a 26 országból érkezett 300 küldött részvételével. Hazánkat hárman képviselték a rendezvényen. Az elhangzott előadások - többek között - rávilágítottak a hegyi legelők és erdők műtrágyázásának jelentőségére, a trágyázással kapcsolatos problémákra, hang-

súlyozva szerepüket az ott lakók életkörülményeinek biztosításában. Az adatokkal alátámasztott kutatási eredményeket ismertető előadások felhívták a figyelmet a mikroelemek hiánytüneteinek megjelenésére és hangsúlyozták a mikroelem-hatások, valamint a mikroelemek és makroelemek közötti kölcsönhatások tanulmányozásának fontosságát is. A műtrágyaipar képviselői a műtrágyagyártás fejlesztéséről, a választék bővítéséről számoltak be.

A Kongresszussal egyidőben tartották meg a IX. Közgyűlést, amelyen a Központi Bizottság újráválasztására került sor. Itt említjük meg, hogy a CIEC elnökségében a megalakulásától egészen 1964-ig lényeges személyi változások nem voltak. Ez idő alatt E. FEISST elnök és F. ANGELINI főtitkár igen aktív, eredményes tevékenységet fejtettek ki. Esetenként az alelnökök, ill. központi bizottsági tagok személyében történtek változások. Ezen a közgyűlésen E. FEISST elnök, korára való tekintettel lemondott, helyette a korábbi alelnököt, M. R. MONJARDINO-t (Portugália) elnöknek, M. A. HANSSON-t (Svédország) alelnöknek választották meg. A főtitkár javaslatára D. JELENIC (Jugoszlávia) lett a szervezet titkára. A Közgyűlés javaslatára jelentősen bővült a Központi Bizottsági tagok száma. E. FEISST a CIEC tiszteletbeli elnöke lett.

A X. CIEC Közgyűlést 1966-ban Varsóban rendezték. A szakemberek a műtrágyagyártás és -felhasználás területén, elsősorban az új műtrágyaféleségekkel elért legújabb kutatási eredményekről számoltak be.

A VI Világkongresszust 1968 októberében Lisszabonban tartották. A 27 országból érkezett 250 szakember a tudomány, a mező- és erdőgazdaság, illetve a műtrágyaipar területén elért legújabb eredményeket ismertették. Összefoglaló

előadás hangzott el Portugália mezőgazdaságának fejlődéséről, műtrágyafelhasználásáról. Az előadók beszámoltak a műtrágyázás új technikai lehetőségeiről, különös tekintettel az öntözésre. Hangsúlyozták az erdők trágyázásának jelentőségét a fakitermelés szempontjából. Felhívták a figyelmet a műtrágyahatás - a termés mennyisége és minősége közötti összefüggések tanulmányozásának szükségességére. A Kongresszus helyesen mutatott rá, hogy a műtrágyák felhasználása, hatékonyságuk növelése csak a folyamatos tudományos kutatás eredményeire épülhet.

A XI. Közgyűlést 1969-ben, Genfben tartották meg, 14 ország 555 résztvevőjével. A bevezető előadásban és a hozzászólásokban a CCC hatásával, a CCC és a műtrágyázás kölcsönhatásaival kapcsolatos kutatási eredményekről számoltak be. Ráműtattak, hogy a CCC pozitív hatása elsősorban búzánál mutatkozott meg. További kutatást igényel a többi kalászosra kifejtett hatásának tanulmányozása, illetve a CCC növényélettani hatásának megvilágítása.

A Közgyűlés foglalkozott az Alapszabály módosításával és a Központi Bizottság újrávalásával is. F. ANGELINI főtitkár javaslatára M. DAUJAT (Franciaország) alelnököt a CIEC elnökének, míg A. HANSSON-t, D. JELENIC-et, R. QUINTANILLA-t (Spanyolország), E. WELTE-t (NSZK), F. SAADE-t, valamint H. SZINJAGIN-t (SzU) a Közgyűlés alelnököknek választotta meg. MORALES Y. FRAILE (Spanyolország) főtitkárhelyettes lett. R. MONJARDINO (Portugália), S. NIKOLIC (Jugoszlávia), G. OELKER (Olaszország) ill. L. SCHMITT (NSZK) személyével bővült a tiszteletbeli elnökök száma.

A XII. Közgyűlést 1971-ben rendezték meg Bukarestben, amelynek egyetlen témája a soron következő kong-

resszus tudományos programjának előkészítése volt.

A VII. Világkongresszust 1972 májusában a Bécs melletti Badenben rendezték. E rendezvényen hazánkat népes delegáció képviselte. "A műtrágyázás, az ember és az egészség" program keretében a résztvevők beszámolóit hallhattak Ausztria mezőgazdaságának fejlődéséről, a műtrágyafelhasználás eredményeiről. Részletes adatokkal ismerkedhettek meg a fejlett és fejlődő országok műtrágyagyártásával, -felhasználásával ill. a műtrágyázás hatékonyságával kapcsolatban. A nemzetközi szervezetek (FAO, UNIDO, IAEA) beszámolóit rámutattak, hogy a fejlődő országok egyre növekvő lakosságának élelmiszerellátása - az éhezés megszüntetése - csak új intenzív növényfajták bevezetésével és a műtrágyák széles körű felhasználásával érhető el. A legújabb kutatási eredmények azt is igazolják, hogy az ésszerű, tudományos alapokon nyugvó műtrágyázás nem szennyezi a környezetet, nem hat negatívan a lakosság egészségére és kedvezően befolyásolhatja az élelmiszer minőségét.

A XIII. Közgyűlést a VII. Világkongresszus ideje alatt tartották. Ezen a Közgyűlésen választották meg D. JELENIC-et a CIEC elnökévé, D. H. TARRAGON-t (Franciaország) alelnökké, míg M. DAUJAT-ot örökös tiszteletbeli taggá. A Közgyűlés javaslatára bővült a Központi Bizottsági tagok száma is.

A XIV. Közgyűlés 1974 májusában Madridban került megrendezésre, amelyen 20 országból mintegy 200 küldött vett részt. Három bevezető előadás hangzott el: a spanyol mezőgazdaság fejlődéséről, a műtrágyázás területén elért legújabb eredményekről; a mediterrán éghajlatú országok műtrágyafelhasználásáról, a trágyázás hatékonyságáról és az azt befolyásoló tényezők (öntözés, gépesítés, vetőmag, stb.) hatásáról; valamint

az új műtrágyázási technológiák, az ol-
dat-folyékony műtrágyák alkalmazásá-
nak lehetőségeiről és feltételeiről. Tájé-
koztatás hangzott el a moszkvai kong-
resszus szervezésével kapcsolatos tudni-
valókról és a programról.

A Közgyűlésen került sor a vezetőség
újraavasztására is. H. SZINJAGIN, mint a
következő kongresszus elnöke, elnök-
helyettes lett. Eggyel bővült az alelnö-
kök száma. Központi Bizottsági tagként
választották meg e cikk szerzőjét is,
ezzel Magyarországot elsőként képvisel-
ve a CIEC vezetőségében.

A CIEC fénykorát 1976-ban a moszk-
vai VIII. Világkongresszus idején érte el.
A Kongresszuson 1500 résztvevő 40 or-
szágból érkezett, valamennyi kontinenst
képviseelve. Hazánkból 44 szakember vett
részt, 23 előadással.

A kongresszusok közül ez volt a
legnagyobb, résztvettek a mezőgazdaság,
az ipar és az államigazgatás területén
dolgozó szakemberek - növénytermesz-
tők, agrokémikusok, talajtanosok, műtrá-
gyagyártók, stb.). Számos nemzetközi
szervezet (FAO, UNIDO, ISSS, KGST,
stb.) is képviseltette magát.

Kétségtelen, hogy a Kongresszus egy
új, fontos szakasz volt a CIEC tevékeny-
ségében, jelezve a műtrágyaipar fejlő-
dését, és ennek kihatását a mezőgazda-
sági termelésre. A mezőgazdaság és a
hozzá kapcsolódó műszaki területek tu-
dósainak, szakértőinek egyik legfonto-
sabb fóruma volt, amelyen lehetőség
nyílt a tapasztalatok kicserélésére.

A tudományos program jelszava:
"Műtrágyák - termék - természet", amely
magában foglalta a műtrágyagyártás és a
leghatékonyabb felhasználás szinte vala-
mennyi problémáját. A több mint 300
előadás nyolc szekcióban hangzott el. A
plenáris ülésen 7 előadást ismertettek. A
bevezető előadásban részletes informá-
ciót kaptak a jelenlévők a Szovjetunió
mezőgazdasági termelésének fejlődésé-

ről, a terméshozamok alakulásáról, külö-
nös tekintettel a műtrágyák felhasználá-
sára. Az ipar, a műtrágyagyártás te-
rületén elért eredmények ismertetése so-
rán elsősorban az új műtrágyaféleségek
- komplex, folyékony műtrágyák - bemu-
tatására törekedtek. Nagy számú adattal
támasztották alá a műtrágyahatékony-
ságot, s ezen túlmenően, értékes informá-
ciók hangzottak el a különböző talajtí-
pusokon alkalmazott műtrágyáknak a nö-
vényben és talajban történő átalakulásá-
ról és hatásáról.

A Kongresszus demonstrálta a műtrá-
gyák szerepét a mezőgazdasági növények
termésátlagainak növelésében és képet
adott a világ műtrágyafelhasználásának
mértékéről.

Az előadások és az azokat követő vi-
ták meggyőzően igazolták, hogy az agro-
kémia-trágyázástan tudományosan meg-
alapozott választ kíván adni a műtrágya-
gyártás és -felhasználás területén felve-
tődő kérdésekre. A talaj - trágya - növény
rendszerben lejátszódó folyamatok össze-
függéseinek megismerésére és megma-
gyarázására törekszik.

A Kongresszus új lehetőséget nyitott
a világ országaiban dolgozó szakemberek
tevékenységének összehangolására és
koordinálására, gyümölcsöző kapcsola-
tok kiépítésére a mezőgazdaság, ipar és
környezetvédelem területén felvetődő
problémák sikeres megoldása érdekében.
A résztvevők körvonalazták a műtrá-
gyagyártás és -felhasználás továbbfej-
lesztésének főbb irányvonalait, a talaj
termőképességének javítása, a növény-
kultúrák hozamának növelése, a növényi
és állati termékek minőségének javítása
és a környezetvédelem közötti össze-
függéseket.

A XV. Közgyűlésre 1976 októberé-
ben Göttingenben, a VDLUFA éves tevé-
kenységének értékelésével egyidőben ke-
rült sor. Az összefoglaló előadásban az
1948-ban létrehozott kísérleti hálózat

tevékenységével ismerkedhettek meg a résztvevők. A hálózat feladata a mezőgazdasági kémia és biológia területén felvetődő problémák kutatása, vizsgálata, egységes kísérleti módszerek kidolgozása, a kapott eredmények értékelése, szaktanácsadás, s nem utolsósorban a szakemberképzés. A résztvevők az Egyetem Agrokémiai Intézetét is meglátogatták.

A Közgyűlés értékelte a moszkvai kongresszus munkáját, a szervezet aktivitását és vázolta a legfontosabb feladatokat. F. ANGELINI, egészségi állapotára hivatkozva lemondott a főtitkári tisztségről, alelnökséget vállalva. A közgyűlés elnökhelyettesnek W. WHITE-ot (USA), főtitkárnak W. RUCKENBAUER-t (Ausztria), főtitkárhelyettesnek LATKOVICS GYÖRGYNÉ-t választotta. További két személlyel bővült az alelnökök száma, a Központi Bizottságba számos új tag került. W. RUCKENBAUER megválasztásával a főtitkárság Zürichből Bécsbe települt át és közben Belgrádban az elnök mellett titkárság szerveződött.

A XVI. Közgyűlést 1979 novemberében rendezték Bengháziban. Az elnök beszámolt a következő kongresszus szervezésével kapcsolatos problémákról és az 1979-ben ugyancsak Bengháziban megtartandó szimpózium előkészítéséről.

A Közgyűlés W. WHITE helyett elnökhelyettesnek L. FREDRIKSSON-t (Svédország) választotta meg (feltételezve, hogy a következő kongresszus Svédországban kerül megrendezésre). A Közgyűlés hozzájárult, hogy W. RUCKENBAUER főtitkár helyett e tisztséget S. BLAGOJEVIC (Jugoszlávia) töltse be. W. RUCKENBAUER maradt főtitkárhelyettes. MORALES Y. FRAILE főtitkárhelyettes, idős korára való tekintettel, lemondott, helyére a Közgyűlés L. POSTIGLIONE-t (Olaszország) választotta meg. A Közgyűlés G. ABDELGAWAD-t (Líbia), a szimpózium szervezőjét, a CIEC alel-

nökévé választotta. Ezen a Közgyűlésen választották be Központi Bizottsági tagnak SZABOLCS ISTVÁN-t.

A Bengházi Közgyűlés - a svédek meghívására - úgy döntött, hogy a következő kongresszus Svédországban kerül megrendezésre. Hosszú huzavona után, a svédek végleges visszalépése után a magyar szakemberek elfogadták a CIEC felkérését a soronkövetkező kongresszus megtartására. Vállalták a IX. Világkongresszus megrendezését 1984 júniusában.

A rendezvényen 33 országból 450-en vettek részt, ebből a hazai résztvevők száma 270 volt. Számos nemzetközi szervezet képviseltette magát. A Kongresszus programja "Harc az éhség ellen a növények jobb tápanyagellátásával, különös tekintettel a műtrágyák szerepére ma és a jövőben" célkitűzés szellemében fogalmazódott meg. Ez világosan rámutat, hogy mit vár az emberiség a mezőgazdaság és a társudományok területén dolgozóktól a Föld legnagyobb veszélyének, az éhínség leküzdése érdekében.

A IX. Világkongresszuson 9 plenáris előadás hangzott el, 23 hozzászólással kiegészítve. Tíz munkacsoportban 184 előadást tartottak. A bemutatott 56 poszter az előadásokhoz és a vitákhoz szorosan kapcsolódott és jól kiegészítette azokat. A Kongresszuson elhangzott előadások bemutatták hazánk mezőgazdaságának fejlődését, a műtrágyák szerepét a növények termésátlagainak növelésében. Ismertették a műtrágyagyártás és -felhasználás területén elért legújabb eredményeinket és gyakorlati tapasztalatainkat.

A Kongresszus híven tükrözte, hogy mindinkább szélesedik az alap- és társudományok azon szakembereinek a köre, akik a műtrágyázás hatékonyságának növelése érdekében kifejtett tevékenységükről számoltak be. A kongresszus eredményei már határozottan új célki-

tűzéseket is felvetettek. Az elhangzott előadások a műtrágyázás, a tápanyag-utánpótlás intenzívebbé válása és a nagyadagú műtrágyázás számos összefüggésére mutattak rá, különös tekintettel a természeti környezet védelmére. A Kongresszus felhívta a figyelmet arra, hogy a jövőben gazdaságossági és környezetvédelmi nézőpontból egyaránt fontos az optimális tápanyagellátás becsülésére irányuló módszerek és eljárások továbbfejlesztése és az ezzel kapcsolatos kutatások intenzívebbé tétele.

A Kongresszus eredményei nagymértékben hozzájárultak a különböző nemzetközi szervezetek azon erőfeszítéséhez is, amelyet a világ lakosságának élelmiszerellátása érdekében és a környezet védelmében fejtenek ki.

A XVII. Közgyűlés a budapesti kongresszus alatt került megrendezésre. Az elnök beszámolt a CIEC tevékenységéről, a titkárság munkájáról, és ismertette a költségvetés, valamint az 1984 januári bécsi végrehajtó bizottsági ülés által elfogadott alapszabályt. A Közgyűlés L. FREDRIKSSON helyett A. AMBERGER-t (NSZK) választotta meg elnökhelyettesnek. LÁNG ISTVÁN, mint a Kongresszus elnöke, továbbra is maradt Végrehajtó Bizottsági tag, alelnök. Öt alelnöki tisztség mellett (G. ABDELGAWAD, A. M. ARTYUSIN (SZÜ), G. DE BEAUCORPS (Franciaország), D. P. CARPENTIER (Franciaország), ill. V. HERNANDO (Spanyolország)) még két hely betöltetlen maradt. A továbbiakban a Közgyűlés S. BLAGOJEVIC helyett S. MANOJLOVIC-ot (Jugoszlávia), W. RUCKENBAUER főtitkár-helyettes helyére pedig A. RASINGER-t (Ausztria) választotta meg. A Közgyűlés LATKOVICS GYÖRGYNÉ-t főtitkár-helyettesnek, SZABOLCS ISTVÁN-t a CIEC Szerkesztő Bizottság vezetőjének, F. TIMMERMANN-t (NSzK) társszerkesztőnek választották. CSÁKY CSABA és DEBRECEZNI BÉLA a Központi Bi-

zottságba került be. SOÓS GÁBOR tiszteletbeli elnök lett.

A X. Világkongresszust 1990 októberében Nicosiában tartották. A rendezvényen 39 országból mintegy 300 szakember vett részt. A magyar résztvevők száma 16 volt.

A Kongresszus a tudományos programjában "A hatékony műtrágyázás, szervesztrágyázás és öntözés a termések, az élelmiszerminőség és a megújítható természeti erőforrások javítása érdekében" körvonalazott célkitűzéseknek megfelelően feladatának tekintette, hogy az egyes országokban elért legújabb tudományos eredmények és gyakorlati tapasztalatok ismertté váljanak a szakemberek számára és alkotó módon használhassák fel azokat a további munkájuk során.

A Kongresszuson öt plenáris előadás hangzott el, a programban szereplő 74 előadás és 76 poszter öt szekcióban került megvitatásra. A Kongresszus Ciprus mezőgazdasága fejlődésének bemutatásával igazolta a műtrágyák szerepét a növények termésátlagainak növelésében és a minőség javításában. Ugyanakkor a gazdasági és környezetvédelmi szempontok az optimális tápanyagigény becsülésének fontosságára, az ezzel összefüggő eljárások és módszerek kutatásának és vizsgálatának prioritására hívják fel a figyelmet. Kedvező tapasztalatokról számoltak be - a fertigation (trágyázó-öntözés) hatásáról, alkalmazásának lehetőségéről is.

Az elhangzott előadások meggyőzően igazolták, hogy a hígtrágya, a kommunális és ipari hulladékanyagok, stb. megfelelő ellenőrző vizsgálatok mellett a talajba juttatva a növények víz- és tápelem forrásaként szolgálhatnak és felhasználással a lokális környezetszennyezés nagymértékben csökkenthető.

A Kongresszus foglalkozott az erdőgazdálkodás problémáival. Az előadások

értékes információt szolgáltattak az erdőpusztulás okairól, vázolták a modern erdőgazdálkodás feltételeit, hangsúlyozva a műtrágyázás szerepét.

A Kongresszus ideje alatt a szokásoktól eltérően az elnök nem hívta össze a Közgyűlést, így a CIEC irányító szervezetében változás nem történt. A szervezet jövőbeli tevékenységének körvonalazására sem került sor.

A CIEC a Kongresszusokon és a szakmai programokkal egybekötött közgyűléseken túlmenően önállóan, illetve társszervezőként tudományos szimpóziumokat is szervezett az elmúlt időszakban. A szimpóziumokon az agrokémia - trágyázástan - környezetvédelem területén felvetődő egy-egy aktuális, esetleg vitatott problémakör került megvilágításra. Az adott témákkal foglalkozó szakemberek megismerhették egymás eredményeit, közös álláspontot alakíthattak ki és az adatok birtokában körvonalazhatták a jövőre vonatkozó kutatási és gyakorlati tennivalókat. Az 1977-1987 közötti időszakban öt szimpóziumot szerveztek: 1. Szimpózium: Bécs (1977), 2. Szimpózium: Bécs (1978), 3. Szimpózium: Bengházi (1979), 4. Szimpózium: Braunschweig, (1987), 5. Szimpózium: Balatonfüred (1987).

Természetesen szerzőnek nem áll módjában az elnökségi, illetve végrehajtó bizottsági ülések tevékenységét felsorolni, ill. értékelni, annak ellenére, hogy azok szakmai és szervezeti vonatkozásban is fontosak voltak. D. JELENIC, a CIEC elnöke külföldi útjai során gyakran tartott ad hoc vezetőségi üléseket. Ezen a rendszertelen üléseken kevés vezetőségi tag vett részt, így kevésbé voltak követhetők a szervezeti változások.

Röviden értékelve a CIEC 60 éves tevékenységét megállapítható, hogy az idők folyamán változó elvárás az

agrokémia - trágyázástannal szemben ugyanúgy tükröződött a szervezet tevékenységében is. A CIEC megalakulásának első éveiben elsősorban a növényi tápanyagok pótlására szolgáló műtrágyák előállításával és felhasználásával kapcsolatos kérdések szerepeltek a megvitatott témák között. A hatvanas évek elejéig rengeteg ismeretanyag gyűlt össze az egyes országokban, elsősorban Nyugat-Európában, a műtrágyagyártás és -felhasználás tekintetében. Az egyes országok eltérő ökológiai viszonyai között alkalmazott műtrágyák hatásáról adott információk meggyőzően igazolták, hogy a műtrágyázás jelentős termésmenövekedést eredményezett és az ésszerű műtrágyázás kedvezően befolyásolta a termés minőségét is.

A későbbiekben a mezőgazdaság igényeinek kielégítése érdekében a műtrágyaipar a választék bővítésére törekedett és ez lehetőséget adott arra, hogy a különböző műtrágyaformák (N-féleségek, összetett, folyékony és szuszpenziós műtrágyák, stb.) felhasználási lehetőségeiről szerezzünk tapasztalatot.

A műtrágyafelhasználás növekedésével, a nagyadagú műtrágyák alkalmazásával előtérbe került annak a vizsgálata, hogy a műtrágyák hogyan hatnak a mezőgazdasági termékek minőségére, hogyan befolyásolják táplálékaink beltartalmi értékét. A műtrágyák - a N-, P- és K-adagok növelésével összefüggően - vetődött fel a mikroelem kérdés - a hiány, ill. túlsúly. A továbbiakban mindinkább arra irányult a figyelem, hogy mi történik a talajba adott műtrágyákkal, hogyan hatnak a talajra, a közvetlen környezetünkre. E tekintetben kapott eredmények arra mutatnak, hogy különös jelentősége van minden olyan kutatásnak, amely a tudományosan megalapozott trágyázási szaktanácsadás alapját képezheti.

Gazdasági és környezetvédelmi szempontból is fontosak azok a kutatások, amelyek a műtrágyák hatékonyságát be-

folyásoló tényezők hatását vizsgálják (új növényfajták, talajtulajdonság, öntözés, stb.) és a tapasztalatok alapján ésszerű, tudományos alapokon nyugvó trágyázási rendszer irányelveit dolgozzák ki.

A szervezet legutóbbi kongresszusain az ipari és a mezőgazdasági kutatások mellett mindinkább előtérbe kerültek a gyakorlati szakemberek tapasztalatai is, amelyek a szaktanács nélkülözhetetlen elemei. E mellett természetesen szinte valamennyi kongresszuson újabb kutatási módszerek alkalmazásáról, a társtudományok eredményeinek - kémia, növényélettan, talajtan, izotóptechnika, stb. - sikeres felhasználásáról is tájékoztathattak a résztvevők.

Jellemző volt a kongresszusokra, tudományos tanácskozásokra, hogy számos nemzetközi szervezet (UNIDO, FAO, ISSS, CICRA stb.) ill. az egyes országok intézményei, egyetemei is aktívan részt vettek a munkában és eredményeik bemutatásával növelték a tanácskozás színvonalát. Esetenként egy-egy tudományos tanácskozás megszervezésében is részt vettek.

A szerző úgy érzi nincs arra hivatva, és nem indokolt, hogy e dolgozatban a CIEC tevékenységén belül egyes személyek aktivitását értékelje, mégis írni kell arról, hogy voltak olyan egyéniségek, akik - ugyan már nem élnek közöttünk - mintegy motorjai voltak a szervezetnek. Először is a szervezet első elnöke E. FEISST és az alapító F. ANGELINI odaadó, fáradtságot nem kímélő tevékenysége hangsúlyozandó,

amelyet a szervezet keretein belül sajátos módszerekkel végső soron a termésátlagok növelése érdekében fejtettek ki. Külön kiemelendő S. NIKOLIC és D. JELENIC aktív tevékenysége is, akik al-elnök ill. elnökként szintén hosszú ideig tevékenykedtek sikeresen. A CIEC fénykorát D. JELENIC elnöksége alatt érte el. A tudományos problémák időszerű érzékelésén túlmenően, a nevezett személyek nagy érdemének tulajdonítható, hogy a CIEC tevékenysége a nyugat-európai országokon túl a kelet-európai országokban, illetve a világ fejlődő országaiban is jól érzékelhető. Magukévá teszik a CIEC célkitűzéseit és lehetőségeikhez mértén részt is vesznek konferenciák, kongresszusok megszervezésében lebonyolításában. A megemlített személyek személyi tulajdonságai is - közvetlenségük, segítőkészségük, előzékenységek - alkalmassá tették őket arra, hogy a szervezetet hosszú ideig vezessék és a szervezeten belüli jó légkört biztosítsák. Sajnos, az utóbbi években JELENIC professzor betegsége, majd halála és sok idős szakember kiválása a szervezetből megingatta a CIEC tevékenységét.

Nehéz tanácsot adni arra, hogy hogyan tovább. Mindenesetre javasolható, hogy mind a hazai, mind a külföldi szakemberek, akik e témakörökben érdekeltek fogjanak össze a CIEC további munkája érdekében: ne hagyjanak elveszni egy olyan nemzetközi szervezetet, amely az elmúlt hatvan év alatt, sajátos módszereivel, sokat tett a Föld lakosságának élelmiszerellátása és a környezet szennyeződésének csökkentése érdekében.

Érkezett: 1993. október 28.

LATKOVICS GYÖRGYNÉ